

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

BM-II.059.1.221.2025

Warszawa, /elektroniczny znacznik czasu/

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację nr 9508 Pana Posła Marka Matuszewskiego, „w sprawie wzrostu kosztów życia, cen żywności, energii oraz wpływu inflacji na codzienne życie obywateli”, proszę przyjąć poniższe wyjaśnienia.

Minister Rodziny, Pracy i Polityki społecznej, realizując zadania ustawowe, stale rozszerza wsparcie kierowane do rodzin wielodzietnych, osób z niepełnosprawnościami oraz osób starszych, dostosowując jego formy i zakres do zmieniającej się sytuacji społecznej i ekonomicznej. Działania te, kierowane do grup szczególnie wrażliwych, podejmowane są w ramach systemu pomocy społecznej, systemu świadczeń rodzinnych oraz wsparcia osób z niepełnosprawnościami. Jednak przeciwdziałanie inflacji oraz wzrostowi cen podstawowych towarów i usług w sposób bezpośredni nie należy do właściwości Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

Od 1 stycznia 2024 r. dorośle osoby z niepełnosprawnościami mogą liczyć na uzyskanie pomocy finansowej w postaci świadczenia wspierającego. Warunki nabywania prawa do świadczenia oraz zasady jego przyznawania i wypłacania określają przepisy ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o świadczeniu wspierającym (Dz. U. z 2023 r. poz. 1429). Przysługuje ono osobie, która ukończyła 18 rok życia i posiada orzeczenie potwierdzające niepełnosprawność oraz decyzję ustalającą poziom potrzeby wsparcia w przedziale od 70 do 100 punktów w przyjętej skali. Decyzję ustalającą poziom potrzeby wsparcia wydaje wojewódzki zespół do spraw orzekania o niepełnosprawności na wniosek osoby z niepełnosprawnościami lub jej przedstawiciela ustawowego (np. opiekuna prawnego) albo, za ich zgodą, na wniosek ośrodka pomocy społecznej lub centrum usług społecznych.

Ustalając potrzebę wsparcia „bierze się pod uwagę, adekwatnie do wieku oraz niepełnosprawności fizycznej, psychicznej, intelektualnej lub sensorycznej, zdolność osoby do samodzielnego wykonywania określonych czynności, związanych z obszarami codziennego funkcjonowania oraz rodzaj wymaganego wsparcia, z uwzględnieniem czasu niezbędnego do jej wykonania oraz konieczności wsparcia przez inną osobę lub technologię wspomagającą, mającą na celu zapewnienie zwiększenia lub utrzymania niezależności osoby niepełnosprawnej”¹.

Kwota świadczenia wspierającego wynosi od 40% do 220% renty socjalnej, w zależności od poziomu potrzeby wsparcia osoby z niepełnosprawnościami. Wraz z coroczną waloryzacją renty socjalnej, waloryzowana będzie również wysokość świadczenia. Osobie z niepełnosprawnościami, która spełnia ustawowe warunki świadczenie wspierające

¹ Art. 4b ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2024 r., poz. 44 ze zm.).

przysługuje bez względu na wysokość osiąganego przez nią, jej opiekuna lub członków jej rodziny dochodu.

Wyrównywaniu szans osób z niepełnosprawnościami w codziennym funkcjonowaniu służą także środki Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON), z którego finansowany jest polski system rehabilitacji zawodowej i społecznej osób z niepełnosprawnościami. Zakres pomocy określają przepisy ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. W jej ramach istnieje możliwość finansowania osobom z niepełnosprawnościami, w części lub całości, np. zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, zakupu przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych (przyznawanych na podstawie odrębnych przepisów), czy likwidacji barier dotyczących ich codziennego funkcjonowania (architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych) w związku z indywidualnymi potrzebami wynikającymi z ich niepełnosprawności.

Osoby z niepełnosprawnościami mogą również uzyskać wsparcie z programów zatwierdzanych przez Radę Nadzorczą Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Szczegółowe informacje dotyczące realizowanych programów udostępniane są na stronie internetowej PFRON pod adresem: <http://www.pfron.org.pl/> lub w Oddziałach PFRON.

Należy ponadto wskazać, że rodziny z dziećmi na utrzymaniu, a także osoby z niepełnosprawnościami i ich opiekunowie mają prawo do świadczeń pieniężnych na podstawie następujących aktów prawnych:

- ustawy o wspieraniu rodziców w aktywności zawodowej oraz w wychowaniu dziecka - „Aktywny rodzic”;
- ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (program „Rodzina 800+”);
- rozporządzenia w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start” (program „Dobry start”);
- ustawy o świadczeniach rodzinnych (świadczenia rodzinne);
- ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (świadczenia z funduszu alimentacyjnego).

Pomoc społeczna, zgodnie z zasadą pomocniczości wyrażoną z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2024 r. poz. 1283, z późn. zm.), jako jeden z obszarów zabezpieczenia społecznego, jest instytucją polityki społecznej państwa mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Zasada subsydiarności, o której mowa w przywołanym przepisie stanowi, że zadaniem pomocy społecznej jest wsparcie osób i rodzin w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia ich podstawowych potrzeb. Instytucja ta w wymiarze funkcjonalnym dopełnia świadczenia zabezpieczone przez inne systemy. Osoby ubiegające się o wsparcie z systemu pomocy społecznej powinny w pierwszej kolejności skorzystać z uprawnień przyznanych im na podstawie przepisów innych ustaw oraz z własnych zasobów majątkowych (pieniężnych i niepieniężnych) oraz z własnych możliwości działania.

Do wymienionych w przepisach ustawy o pomocy społecznej świadczeń pieniężnych zaliczają się między innymi: zasiłek stały (przysługujący osobom pełnoletnim, niezdolnym do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnym do pracy); zasiłek okresowy (przysługujący w szczególności ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień z innych systemów zabezpieczenia

społecznego) i zasiłek celowy (przyznawany na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego, wyrobów medycznych i leczenia, ogrzewania, w tym opału, odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, a także kosztów pogrzebu). Ubiegać się o nie mogą osoby i rodziny, jeżeli ich dochód jest niższy od odpowiedniego kryterium dochodowego.

Zgodnie z art. 9 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej kryteria dochodowe w pomocy społecznej podlegają co 3 lata uwzględniającej wyniki badań prognozy interwencji socjalnej weryfikacji. Badania prognozy interwencji socjalnej dokonuje Instytut Pracy i Spraw Socjalnych.

W efekcie ostatniej weryfikacji, przypadającej na rok 2024, kryteria dochodowe pomocy społecznej wynoszą od 1 stycznia 2025 r. dla osoby samotnie gospodarującej 1010 zł (wzrost o 30%), a dla osoby w rodzinie 823 zł (wzrost o 37%)².

Podniesienie kwot kryteriów dochodowych pociągnęło za sobą podwyższenie kwoty dochodu z 1 ha przeliczeniowego oraz:

- kwoty stanowiącej podstawę ustalenia wysokości pomocy pieniężnej na usamodzielnienie, na kontynuowanie nauki i pomocy na zagospodarowanie w formie rzeczowej, do 2066 zł (wzrost o 12%),
- maksymalnej kwoty zasiłku stałego, do 1229 zł (wzrost o 23%),
- minimalnej i maksymalnej kwoty świadczenia pieniężnego na utrzymanie i pokrycie wydatków związanych z nauką języka polskiego dla cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku z okolicznością, o której mowa w art. 159 ust. 1 pkt 1 lit. c lub d ustawy o cudzoziemcach do odpowiednio 950 zł (wzrost o 32 %) i 1679 zł (wzrost o 16%),
- wartości dochodu z 1 ha przeliczeniowego do 459 zł (wzrost o 33%).

Nowe kryteria umożliwią objęcie wsparciem większej grupy osób i rodzin o najniższych dochodach z jednej strony, z drugiej zaś transfer wyższych świadczeń do osób już z pomocy korzystających.

Należy podkreślić, że przekroczenie kryterium dochodowego przez osobę pobierającą lub ubiegającą się o świadczenie z pomocy społecznej nie uniemożliwia otrzymania wsparcia. W szczególnie uzasadnionych przypadkach osobom i rodzinom, których dochody przekraczają kryteria dochodowe, możliwe jest przyznanie pomocy finansowej w formie: bezzwrotnego specjalnego zasiłku celowego; zasiłku okresowego, zasiłku celowego lub pomocy rzeczowej pod warunkiem zwrotu części lub całości kwoty zasiłku albo wydatków na pomoc rzeczową.

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, w ramach zabezpieczenia społecznego, dąży do poprawy sytuacji bytowej osób samotnych, rodzin, w tym rodzin z dziećmi, osób starszych, czy osób z niepełnosprawnościami poprzez realizację programów w obszarze pomocy społecznej, wśród których wymienić należy:

- „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2024-2028. Uchwała nr 149 Rady Ministrów z dnia 23 sierpnia 2023 r. w sprawie ustanowienia programu weszła w życie 1 stycznia 2024 r. Program zapewnia pomoc dzieciom wychowującym się w rodzinach będących w trudnej

² Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 12 lipca 2024 r. w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej (Dz.U. poz. 1044),

sytuacji, osobom starszym, z niepełnosprawnościami, czy o niskich dochodach. Istotnym elementem programu jest zagwarantowanie dzieciom i młodzieży w wieku szkolnym gorącego posiłku przygotowanego w stołówce szkolnej. Ze środków programu dofinansowywany jest też dowóz gorących posiłków osobom dorosłym, w tym niewychodzącym z domu (np. ze względu na podeszły wiek lub niepełnosprawność), które nie są w stanie samodzielnie zapewnić sobie do nich dostępu. Ze środków przekazywanych w ramach programu gminy udzielają wsparcia osobom spełniającym warunki otrzymania pomocy wskazane w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej oraz kryterium dochodowe w wysokości 200% kryterium, o którym mowa w art. 8 tego aktu: dzieciom do czasu podjęcia przez nie nauki w szkole podstawowej; uczniom do czasu ukończenia szkoły ponadpodstawowej; osobom i rodzinom znajdującym się w sytuacjach wymienionych w art. 7 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. Wsparcie przyjmuje formę posiłku, świadczenia pieniężnego na jego zakup lub żywności albo świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych. Kryteria dochodowe wynoszą w tym wypadku 2020 zł dla osoby samotnie gospodarującej i 1646 zł dla osoby w rodzinie.

- Wdrażany od połowy 2024 r. Program Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową 2021-2027 (FEPŻ), współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus³. Łączna wartość środków programu to ponad 583 mln EUR (ok. 2,5 mld zł), co oznacza, że jest ona o ok. 27 mln EUR wyższa w stosunku do alokacji Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa, zakończonego w 2023 r. Realizacja FEPŻ jest przewidziana do końca roku 2029. Program zapewnia pomoc żywnościową w formie paczek z różnymi artykułami spożywczymi lub posiłków, skierowaną do osób najbardziej potrzebujących, które spełniają łącznie dwa warunki, tj. osiągają dochód nieprzekraczający 265% kryterium uprawniającego do świadczeń w systemie pomocy społecznej i znajdują się w trudnej sytuacji życiowej z przynajmniej jednego powodu wymienionego w art. 7 ustawy o pomocy społecznej (m.in. ubóstwo, długotrwała choroba, niepełnosprawność, bezrobocie, bezdomność, i inne). Od 1 stycznia 2025 r. kryterium dochodowe uprawniające do ubiegania się o przyznanie pomocy z programu wynosi 2 676,50 zł dla osoby samotnie gospodarującej i 2 180,95 zł dla osoby w rodzinie. W ramach pierwszej edycji FEPŻ -Podprogram 2023, realizowanej od czerwca 2024 r. do stycznia 2025 r., do odbiorców końcowych trafiło ponad 43 tys. ton żywności o łącznej wartości 268,7 mln zł. W dystrybucję żywności zaangażowanych było prawie 2,5 tys. organizacji partnerskich/ zrzeszonych w 5 ogólnopolskich sieciach dystrybucji (OPO)⁴. Pomocą objęto 985 453 osób potrzebujących, w tym 298 364 dzieci, 136 331 seniorów powyżej 65 roku życia i 155 963 osób z niepełnosprawnościami. OPO wydały ponad 3,3 mln paczek żywnościowych oraz ok. 1,7 mln posiłków. Poza pomocą żywnościową osoby zakwalifikowane do programu mogły skorzystać z oferty tzw. działań towarzyszących – różnych form wsparcia na rzecz włączenia społecznego, np. warsztatów, indywidualnego doradztwa czy aktywności o charakterze integracyjnym. OPO zrealizowały łącznie prawie 8 tys. działań towarzyszących, którymi objęto ok. 105 tys. odbiorców pomocy żywnościowej. Ponadto organizacje partnerskie udostępniły 60 597 odbiorcom końcowym FEPŻ żywność pozyskaną z darowizn w łącznej ilości ok. 410 ton. Od lutego 2025 r. trwa realizacja drugiego etapu FEPŻ. Osoby najbardziej

³ FEPŻ jest kontynuacją Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020, współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym, wdrażanego w latach 2014-2023.

⁴ Federacja Polskich Banków Żywności, Caritas Polska, Polski Komitet Pomocy Społecznej, Polski Czerwony Krzyż i Kościół Starokatolicki w RP.

potrzebujące będą mogły skorzystać z pomocy żywnościowej świadczonej w ramach trwającego do końca września 2025 r. Podprogramu 2024. Do osób zakwalifikowanych przez OPS-y trafią paczki z żywnością o łącznej wartości ponad 363 mln zł. Od samego początku realizacji programu przedstawiciele ośrodków pomocy społecznej i organizacje partnerskie (OPO) czynnie uczestniczyły w opracowywaniu jego założeń w ramach Perspektywy Finansowej Funduszy Europejskich 2021-2027. Ich przedstawiciele byli członkami Zespołu Roboczego ds. opracowania założeń Programu. Obecnie, już jako członkowie Zespołu Doradczego ds. Wdrażania FEPŻ, uczestniczą w monitorowaniu jego wdrożenia.

- Program „Opieka 75+”, którego celem jest poprawa dostępności usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób samotnych, jak również pozostających w rodzinach, w wieku 75 lat i starszych. Bezpośrednimi adresatami programu są gminy do 60 tys. mieszkańców. Przystępując do jego realizacji jednostki te otrzymają wsparcie finansowe na świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi. W ramach programu wsparcia finansowego dla gmin udziela się na podstawie art. 115 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej, przy czym wysokość dotacji celowej z budżetu państwa nie może przekroczyć 60% kosztów realizacji zadania.

Kierownictwo MRPiPS monitoruje warunki życia Polaków, uwzględniając zarówno dane dotyczące dochodów i wydatków gospodarstw domowych (poziomu, udziału, struktury), jak i subiektywną ocenę sytuacji finansowej wyrażaną przez obywateli⁵.

Regularnej ewaluacji podlega ponadto aktualny zasięg ubóstwa ekonomicznego (zgodnie z przyjętymi kategoriami ubóstwa skrajnego, relatywnego, tzw. ustawowego oraz sfery niedostatku), ustalany w oparciu o dane GUS pochodzące m.in. z Badań Budżetów Gospodarstw Domowych⁶, jak również wartości międzynarodowych wskaźników niedostatku⁷. Kierownictwo MRPiPS wykorzystuje omawiane dane do bieżącej pracy analitycznej.

Informuję ponadto, że w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej powołano Zespół ds. Reformy Systemu Pomocy Społecznej, będący organem opiniodawczo-doradczym Ministra. W skład zespołu wchodzi eksperci, naukowcy, praktycy, reprezentanci samorządów wszystkich szczebli, przedstawiciele instytucji sektora pomocy społecznej oraz członkowie organizacji pozarządowych.

Zadaniem zespołu jest weryfikacja dostępności świadczeń i usług społecznych, analiza sytuacji pracowników systemu pomocy społecznej, ocena funkcjonowania i finansowania instytucji pomocowych świadczących usługi całodobowe oraz opracowanie propozycji zmian prawnych i innych rekomendacji. Podejmowane przez jego członków wysiłki doprowadzą do integracji różnych form wsparcia i zacieśnienia współpracy między instytucjami

⁵ Na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego pozyskanych w ramach Badań Budżetów Gospodarstw Domowych oraz Europejskiego Badania Warunków Życia (EU-SILC).

⁶ Po odnotowanym w 2023 r. wzroście, w 2024 r. nastąpiło zmniejszenie zasięgu zagrożenia ubóstwem skrajnym (o 1,4 p. proc. z 6,6% do 5,2% osób w gospodarstwach domowych). Spadek ten był jednak mniejszy niż wspomniany wzrost pomiędzy rokiem 2022 a 2023.

⁷ Wskaźnik zagrożenia ubóstwem lub wykluczeniem społecznym (AROPE) oraz zagrożenia ubóstwem relatywnym (AROP) – na podstawie danych Eurostatu.

państwowymi, samorządami, organizacjami pozarządowymi oraz lokalnymi społecznościami,
co przyczyni się do zwiększenia skuteczności realizowanych działań pomocowych.

Z wyrazami szacunku

z up. Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

Katarzyna Nowakowska

Podsekretarz Stanu

/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/